

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัด
ในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
MORALITY AND ETHICS CULTIVATION IN THE YOUTH OF TEMPLES
AT AMPHAWA DISTRICT IN SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

พระสมุห์อัครโกศล การเกษม*, พระวชิรวาที (กล้า พรหมแก้ว), พระมหากังวาล ศรีชัย
Phrasamu Aakharaphokhin Kankasem*, Phrawachirawatee (Kla Brahmkaew), Phramaha Kangwal Sornchai
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*Corresponding Author E-mail: akkarapokinootara@hotmail.com

Received February 8, 2026; Revised May 5, 2026; Accepted May 11, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษากระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 2. เปรียบเทียบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3. ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากเยาวชนในสถานศึกษาเขตพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 222 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ และการวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมีวินัยมีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือด้านความซื่อสัตย์ โดยทั้งสองด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความประหยัดมีระดับการปฏิบัติมวลรวมต่ำที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง 2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบตามสมมติฐานพบว่า เยาวชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระดับวุฒิธรรมศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และ 3. ปัญหา และข้อเสนอแนะ พบว่า พระสงฆ์ยังขาดการส่งเสริมให้เยาวชนยึดถือระบบวินัยต่อผู้อื่น การลดอคติหรือความลำเอียง และการสอนให้เยาวชนรู้จักฐานะทางการเงินของตนเองเพื่อให้เกิดก่อนใช้จ่าย สำหรับข้อเสนอแนะคือควรเน้นการอบรมให้เยาวชนมีความเมตตาต่อกัน ส่งเสริมวินัยทางการเงิน และปลูกฝังการรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลเพื่อให้เยาวชนประพฤติตนเป็นคนดีของครอบครัวและสังคม

คำสำคัญ: การปลูกฝัง, คุณธรรมจริยธรรม, เยาวชน

Abstract

This research article aimed to: 1. study the level of moral and ethical cultivation among youth by temples in Amphawa District, Samut Songkhram Province; 2. compare the moral and ethical cultivation among youth by temples in Amphawa District, classified by personal factors; and 3. investigate problems, obstacles, and recommendations regarding moral and ethical cultivation among youth by temples in Amphawa District. This study employed a mixed-methods research design. For the quantitative research, a questionnaire was used to collect data from 222 youths in educational institutions in Amphawa District. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. For the qualitative research, documentary analysis and interviews were employed to collect data from nine key informants. The data were analyzed using contextual content analysis.

The findings revealed that 1. The overall level of moral and ethical cultivation was high. When individual aspects were considered, discipline had the highest level of practice, followed by honesty, both of which were at a high level, while frugality had the lowest level of practice, at a moderate level. 2. The comparison by personal factors revealed that youths with different genders, ages, educational levels, and Dhamma Studies qualification levels did not differ in their levels of practice; therefore, the research hypotheses were rejected. and 3. Regarding problems and recommendations, monks still lacked adequate efforts to encourage youth to maintain discipline toward others, reduce prejudice or bias, and understand their financial circumstances before spending. It was therefore recommended that greater emphasis be placed on cultivating compassion among youth, promoting financial discipline, and encouraging them to uphold their family reputation so that they may conduct themselves as good members of their families and society.

Keywords: Cultivation, Morality and Ethics, Youth

บทนำ

หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างประโยชน์สุขและความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคมโดยรวม ดังปรากฏในพุทธกิจที่พระพุทธเจ้าทรงส่งศาสนทูตไปประกาศพรหมจรรย์อันบริสุทธิ์เพื่ออนุเคราะห์โลกและนำพาสันติสุขมาสู่มวลมนุษย์ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงเปรียบเทียบความรู้เป็นเสมือนเครื่องยนต์และคุณธรรมเป็นเสมือนทางเสือที่ทำหน้าที่ควบคุมทิศทางการพัฒนาให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องและปลอดภัย สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาสังคมและประเทศชาติไม่อาจอาศัยเพียงความรู้เชิงเทคนิคแต่ต้องมีคุณธรรมเป็นรากฐานกำกับการใช้ความรู้อย่างเหมาะสม ในทางจิตวิทยาตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura (1977) ระบุว่า พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการสังเกตและเลียนแบบตัวอย่าง (Modeling) โดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในวัยแสวงหาอัตลักษณ์ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erikson (1993) พระสงฆ์จึงเป็นกลไกและแบบอย่างสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมหากการพัฒนาขาดคุณธรรมย่อมก่อผลเสียมากกว่าผลดีเปรียบเสมือนต้นไม้ที่เติบโตโดยปราศจากแก่นแท้ในการดำรงอยู่

การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับทั้งมิติของความคิดและการแสดงออกทางพฤติกรรม โดยคุณธรรมหมายถึงการคิดและยึดมั่นในการกระทำความดีอย่างสม่ำเสมอ ขณะที่จริยธรรมหมายถึงการประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งทั้งสองแนวคิดมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่นจนไม่อาจแยกออกจากกันได้ แม้บริบทสังคมร่วมสมัยจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่รากฐานวัฒนธรรมไทยยังคงผูกพันกับจริยศึกษาแบบพุทธอย่างลึกซึ้ง (พระมหาอดิสร ธิรสีโล, 2540) ส่งผลให้การส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบยังคงเป็นภารกิจสำคัญของการจัดการศึกษาชาติ เพื่อเสริมสร้างสติและปัญญาให้เยาวชนสามารถคัดกรองข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีวิจารณญาณ ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการก่อตัวของพฤติกรรมมนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ การอาศัยสถาบันทางศาสนาเป็นฐานในการพัฒนาจิตใจจึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมไทยที่มีมาอย่างยาวนาน และยังคงมีความสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ได้

สภาพสังคมปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนไทยกำลังเผชิญความเสี่ยงรอบด้านจากสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เป็นอันตราย ปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถจำแนกได้เป็น 9 ด้านสำคัญ ได้แก่ ปัญหายาเสพติด พฤติกรรมฟุ้งเฟ้อขาดวินัย ปัญหาการออกกลางคันทางการศึกษา ปัญหาทางเพศก่อนวัยอันควร ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมที่แสดงออกผ่านพฤติกรรมก้าวร้าว ปัญหาการใช้เวลาว่างอย่างไม่เหมาะสม ปัญหาอาชญากรรมและความรุนแรง ปัญหาครอบครัวที่เปราะบาง และปัญหาการค้ำมนุษย์หรือการใช้แรงงานเด็กอย่างผิดกฎหมาย (สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญเชื้อ, 2551) ปัญหาเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยวหากแต่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนสอดคล้องกับทฤษฎีระบบนิเวศ (Ecological Systems Theory) ที่ชี้ให้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมทุกระดับส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตเยาวชน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญยิ่งของประเทศในระยะยาว สถานการณ์ดังกล่าวจึงสะท้อนถึงวิกฤตการณ์ทางสังคมที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อลดโอกาสในการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในวงกว้าง

จากการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชน พบแนวโน้มพฤติกรรมที่น่ากังวลสองลักษณะสำคัญ ได้แก่ กลุ่มพฤติกรรมที่ยังเติบโตยิ่งขึ้น เช่น การเที่ยวกลางคืน การโดดเรียน และการยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ขณะที่กลุ่มพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์กลับมีแนวโน้มลดลงตามวัย เช่น การเข้าวัด การทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว และการช่วยงานบ้าน (สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญเชื้อ, 2551) ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชนผ่านกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทำให้เยาวชนต้องเผชิญกับการหลั่งไหลของวัฒนธรรมที่หลากหลายและซับซ้อนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของวัดในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และเป็นต้นแบบในการแก้ไขปัญหาเยาวชนในบริบทพื้นที่ที่มีความเฉพาะตัวได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบบเชิงปริมาณนำเชิงคุณภาพ (Explanatory Sequential Design) ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 คน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อนำข้อมูลมาอธิบายขยายผล และสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 494 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% คำนวณได้จำนวน 222 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) จำแนกตามสถานศึกษา

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คัดเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่อบรม 3 รูป ผู้อำนวยการโรงเรียน 3 คน และผู้ปกครองเยาวชน 3 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงและมีประสบการณ์ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ข้อมูลส่วนบุคคล (Check List) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม (Rating Scale 5 ระดับ) และปัญหาอุปสรรค (Open-ended) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย 1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งต้องมีค่าระหว่าง 0.67-1.00 และ 2. นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70

3.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปและประเด็นเชิงลึกเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพโดยการนำร่างแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถามและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ศึกษามากที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงสถานศึกษาในพื้นที่เป้าหมายเพื่อขอแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและติดตามเก็บคืนให้ครบถ้วนร้อยละ 100 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการนัดหมายวันเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สะดวกเพื่อเข้าสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด โดยขออนุญาตจดบันทึกและบันทึกเสียงเพื่อนำมาถอดเทปสรุปประเด็น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยใช้ค่าเอฟ (F-test) ทั้งนี้ หากตรวจพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะดำเนินการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ต่อไป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

ผลการวิจัย

1. ระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม

ที่	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของ วัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านความมีวินัย	3.78	0.21	มาก
2.	ด้านความซื่อสัตย์	3.73	0.20	มาก
3.	ด้านความเมตตา	3.68	0.21	มาก
4.	ด้านความประหยัด	3.41	0.19	ปานกลาง
5.	ด้านความกตัญญู	3.69	0.17	มาก
ภาพรวม		3.66	0.08	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความมีวินัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.21) รองลงมา ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.20) ด้านความเมตตา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.21) ด้านความกตัญญู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.17) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความประหยัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.19) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อเยาวชนที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	3.66	0.09	0.83	0.20
หญิง	3.65	0.08		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า เยาวชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อเยาวชนที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการปฏิบัติของเยาวชนที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	0.00	2	0.000	0.32	0.72
	ภายในกลุ่ม	1.78	219	0.008		
	รวม	1.78	221			
ระดับชั้นที่กำลังศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.00	2	0.000	0.54	0.57
	ภายในกลุ่ม	1.77	219	0.008		
	รวม	1.77	221			
ระดับชั้นประถมศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.02	3	0.007	1.11	0.34
	ภายในกลุ่ม	1.76	218	0.008		
	รวม	1.78	221			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า เยาวชนที่มีอายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และระดับชั้นประถมศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมยังขาดความเป็นระบบและความต่อเนื่อง พระสงฆ์ยังไม่ได้มีบทบาทเชิงรุกในการส่งเสริมวินัย การเคารพลำดับก่อนหลัง และการจัดอติในหมู่เยาวชนอย่างชัดเจน อีกทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้ยังเน้นเชิงนามธรรมมากกว่าการปฏิบัติจริง ส่งผลให้เยาวชนไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบข้อจำกัดด้านทักษะชีวิต เช่น การบริหารจัดการเงินและการรักษาเกียรติของตนและครอบครัว ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน ดังนั้น ข้อเสนอแนะสำคัญคือควรพัฒนารูปแบบการอบรมเชิงรุกที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ควบคู่กับการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับทักษะ

ชีวิต พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างวัด ครอบครัว และสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืนในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความมีวินัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 รองลงมา ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความประหยัด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 ผลการวิจัยอธิบายได้ว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของวัดในพื้นที่ยังคงมีประสิทธิผลในระดับที่ดี เนื่องจากวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางสังคมและจิตใจในการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านความมีวินัยและความซื่อสัตย์ซึ่งเป็นคุณธรรมที่สามารถปลูกฝังผ่านกิจกรรมทางศาสนาและวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่อง ด้านความประหยัดที่อยู่ในระดับปานกลางสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดในการเชื่อมโยงหลักธรรมกับทักษะชีวิตด้านเศรษฐกิจของเยาวชนในบริบทปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูเวฬุวนาภิรมย์ (ทวีป กิตติสาร) (2564) ได้วิจัยเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของสถาบันครอบครัวในตำบลคลองตาครุ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านกายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของสถาบันหลักในการหล่อหลอมคุณธรรมพื้นฐานของเยาวชน สอดคล้องในประเด็นที่ว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสังคมไทยยังคงอยู่ในระดับที่ดีเมื่อมีสถาบันหลัก เช่น วัดหรือครอบครัว เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดคุณค่า แม้จะมีบางมิติที่ยังต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมร่วมสมัย

2. การเปรียบเทียบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เยาวชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อเยาวชนที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนเยาวชนที่มีอายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และระดับชั้นธรรมศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยอธิบายได้ว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของวัดมีลักษณะเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีความเป็นสากลและครอบคลุมเยาวชนทุกกลุ่ม โดยไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล เนื่องจากการถ่ายทอดคุณธรรมผ่านกิจกรรมทางศาสนาและการอบรมของวัดมีรูปแบบเดียวกัน และเข้าถึงเยาวชนอย่างเท่าเทียม จึงทำให้ระดับความคิดเห็นของเยาวชนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดเฉลิม โชติโก (บุญเยี่ยม) (2565) ได้วิจัยเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของครูและนักเรียนตามแนวทางพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียนไม่ส่งผลกระทบต่อระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ โดยการปลูกฝังคุณธรรมยังคงอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันในทุกกลุ่ม สอดคล้องในประเด็นที่ว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างคุณค่าพื้นฐานร่วมของสังคมมากกว่าการจำแนกตามลักษณะเฉพาะของบุคคล ทำให้ผลลัพธ์มีลักษณะไม่แตกต่างกันในกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมยังขาดความเป็นระบบและความต่อเนื่อง พระสงฆ์ยังไม่ได้มีบทบาทเชิงรุกในการส่งเสริมวินัย การเคารพลำดับก่อนหลัง และการจัดดอกไม้ในหมู่เยาวชนอย่างชัดเจน อีกทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้ยังเน้นเชิงนามธรรมมากกว่าการปฏิบัติจริง ส่งผลให้เยาวชนไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบข้อจำกัดด้านทักษะชีวิต เช่น การบริหารจัดการเงินและการรักษาเกียรติของตนและครอบครัว ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน ดังนั้น ข้อเสนอแนะสำคัญคือควรพัฒนารูปแบบการอบรมเชิงรุกที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ควบคู่กับการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับทักษะชีวิต พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างวัด ครอบครัว และสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืนในระยะยาว ผลการวิจัยอธิบายได้ว่า กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของวัดยังคงมีลักษณะเชิงนามธรรมและขาดการออกแบบเชิงระบบที่เน้นการปฏิบัติจริง ส่งผลให้เยาวชนไม่สามารถแปลงหลักธรรมไปสู่พฤติกรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งบทบาทของพระสงฆ์ยังไม่ปรากฏในเชิงรุกเพียงพอในการพัฒนาเยาวชนให้เกิดวินัย การลดอคติ และทักษะชีวิตที่จำเป็นสอดคล้องกับงานวิจัยของพระภิกขุ ฐิตีโส (มรราชบุรุษ) (2566) ได้วิจัยเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดตราดบุรี ผลการวิจัยพบว่า แม้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังพบปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ขาดความกระตือรือร้น ขาดการวางแผนในการใช้จ่าย และมีพฤติกรรมช่วยเหลือกันในทางที่ไม่เหมาะสม จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ ครู และผู้ปกครองในการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องในประเด็นที่ว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจะเกิดผลอย่างแท้จริงเมื่อมีการบูรณาการเชิงปฏิบัติและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นผลการศึกษาเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มุ่งองค์ความรู้ที่รับจากการวิจัย (Body of Knowledge) ดังนี้

1. ด้านความมีวินัย ได้แก่ พระสงฆ์มีสอดแทรกบทเรียนเกี่ยวกับการปลูกฝังวินัย ระเบียบแบบแผน และข้อบังคับแก่นักเรียน พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีความยึดถือในระบบตามลำดับก่อน-หลัง และพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบวินัยตรงต่อเวลา ตลอดจนพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีความยึดมั่นในแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติทางสังคม

2. ด้านความซื่อสัตย์ ได้แก่ พระสงฆ์ได้ส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติตนอย่างสุจริต ยึดมั่นในความจริง ไม่หลอกลวงผู้อื่น รวมทั้งปลูกฝังให้มีความจริงใจต่อกัน และหลีกเลี่ยงการทุจริตคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม

3. ด้านความเมตตา ได้แก่ พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสา ช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย และสติปัญญา พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ คิดทำประโยชน์แก่สังคมและเพื่อนมนุษย์ และพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักแบ่งปัน เสียสละ มีความปรารถนาเกื้อกูลกัน ตลอดจนพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นอกเห็นใจกันและกัน และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์

4. ด้านความประหยัด ได้แก่ พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักดำเนินชีวิตเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักประโยชน์และคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของเวลาและใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ตลอดจนพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองที่มีอยู่อย่างเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

5. ด้านความกตัญญู ได้แก่ พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้สำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณ พระสงฆ์มีการสอดแทรกบทเรียนที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่นักเรียน ตามโอกาสสมควร และพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันแสดงออกซึ่งความกตัญญูในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันแม่ ฯลฯ ตลอดจนพระสงฆ์มีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตอบแทนบุญคุณของผู้มีพระคุณเมื่อมีโอกาส

6. หลักสุจริตธรรม (กายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริต) เพื่อนำมาบูรณาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นแก่นสำคัญในพระพุทธศาสนา ที่สามารถนำมาประยุกต์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของวัดในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่ากลไกสำคัญคือการใช้หลักสุจริตธรรมอันประกอบด้วยกาย วาจา และใจ เป็นแกนหลักในการบูรณาการพัฒนาคุณธรรมให้เข้ากับวิถีชีวิตจริง โดยพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นแม่พิมพ์ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่าน 5 มิติสำคัญ เริ่มจากการวางรากฐานด้านความมีวินัยที่เน้นระเบียบแบบแผนและการตรงต่อเวลาควบคู่ไปกับการส่งเสริมด้านความซื่อสัตย์ที่ปลูกฝังความจริงใจและไม่ทุจริตคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม ในขณะที่ด้านความเมตตาถูกขยายผลผ่านกิจกรรมจิตอาสาเพื่อให้เยาวชนเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และรู้จักการแบ่งปันส่วนด้านความประหยัดมุ่งเน้นให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและเวลาเพื่อการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายเหมาะสมกับตนเองและสังคมเป็นสำคัญสุดท้ายคือด้านความกตัญญูที่เน้นการรู้คุณและตอบแทนผู้มีพระคุณ ในโอกาสที่เหมาะสมซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้ถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืนโดยอาศัยวัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนอย่างแท้จริง

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านความมีวินัย พระสงฆ์และวัดในอำเภออัมพวา ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมอบรมที่เน้นการปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ และการตรงต่อเวลาอย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังวินัยพื้นฐานให้แก่เยาวชนในชีวิตประจำวัน
2. ด้านความซื่อสัตย์ พระสงฆ์และวัดในอำเภออัมพวา ควรเน้นการสอนและการเป็นแบบอย่างด้านความซื่อสัตย์สุจริต ผ่านกิจกรรมทางศาสนาและการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของความจริงใจและความรับผิดชอบต่องานและสังคม
3. ด้านความเมตตา พระสงฆ์และวัดในอำเภออัมพวา ควรส่งเสริมกิจกรรมที่ปลูกฝังความเอื้ออาทร การช่วยเหลือเกื้อกูล และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีจิตใจอ่อนโยนและลดพฤติกรรมก้าวร้าวในสังคม
4. ด้านความประหยัด พระสงฆ์และวัดในอำเภออัมพวา ควรบูรณาการการเรียนรู้เรื่องการใช้จ่ายทรัพย์ากรอย่างพอประมาณและวินัยทางการเงินเข้ากับการอบรมคุณธรรม เพื่อให้เยาวชนรู้จักการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าและมีความรับผิดชอบต่องาน
5. ด้านความกตัญญู พระสงฆ์และวัดในอำเภออัมพวา ควรส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกแห่งความกตัญญู กตเวทิต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณ ผ่านกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานคุณธรรมที่มั่นคงแก่เยาวชนและสังคม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านความมีวินัย พระสงฆ์และวัดในอำเภออัมพวา ควรจัดกิจกรรมฝึกวินัยอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และการฝึกปฏิบัติตามกติกาวัด เพื่อให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง
2. ด้านความซื่อสัตย์ พระสงฆ์และวัดในอำเภออัมพวา ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์ในชีวิตประจำวัน เช่น การทำกิจกรรมกลุ่มที่เน้นความรับผิดชอบและความโปร่งใส พร้อมทั้งสะท้อนผลการปฏิบัติ เพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงผลดีของความซื่อสัตย์
3. ด้านความเมตตา พระสงฆ์และวัดในอำเภออัมพวา ควรส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสา การช่วยเหลือผู้อื่น และการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแห่งความเอื้ออาทรและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
4. ด้านความประหยัด พระสงฆ์และวัดในอำเภออัมพวา ควรจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติเรื่องการออม การใช้จ่ายทรัพย์ากรอย่างคุ้มค่า และการดำเนินชีวิตตามหลักพอประมาณ ผ่านกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเยาวชน
5. ด้านความกตัญญู พระสงฆ์และวัดในอำเภออัมพวา ควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดง ความกตัญญูต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณ เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกคุณธรรมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังวัดหรือพื้นที่อื่นที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนและเพิ่มความครอบคลุมขององค์ความรู้

2. ควบคู่การศึกษาเชิงลึกโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น การสังเกตแบบมีส่วนร่วมหรือการสัมภาษณ์เชิงลึกยาวขึ้น เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในมิติเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

3. ให้นำผลการวิจัยไปพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบหรือกิจกรรมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในวัด แล้วประเมินผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ได้แนวทางที่มีประสิทธิผลและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- พระครูปลัดเฉลิม โชติโกโร (บุญเยี่ยม). (2565). การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของครูและนักเรียนตามแนวทางพระพุทธศาสนา (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูเวฬุวนาภิรมย์ (ทวีป กิตติสาโร). (2564). การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของสถาบันครอบครัวในตำบลคลองตาต อำเภอบึงสามพัน จังหวัดราชบุรี (สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระภิกษุ ภูริสีโล (มรรณพ). (2566). การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี (สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาดิศร อธิสโร. (2540). คุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮาส์.
- สมพงษ์ จิตระดับ และอัญมณี บุญเชื้อ. (2551). หลักสูตรสิทธิเด็กและการวางแผนท้องถิ่นเพื่อเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส จำกัด.
- Bandura, A. (1977). Social Learning Theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Erikson, E. H. (1993). Childhood and Society. New York: W. W. Norton & Company.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An introductory analysis (3rd ed.). New York: Harper & Row.